

SU/Vakuutusmatemaattinen yksikkö

8.2.2023

Rahastosiirtovelvoitteeseen, perustekorkoon, vakuutusmaksukorkoon ja siirtyvään vakavaraisuuspääomaan liittyvät laskentakaavat ja periaatteet**Soveltaminen**

Näitä laskentakaavoja sovelletaan täydennyskertoimen, osaketuottokertoimen, perustekorron, vakuutusmaksukoron ja siirtyvän vakavaraisuuspääoman laskentaan ensimmäisen kerran eläkelaitosten tammikuun osaketuottotietojen ja per 31.12.2022 vakavaraisuustietojen pohjalta tapahtuvassa laskennassa.

1 Rahastosiirtovelvoite RSV

Rahastosiirtovelvoite RSV määritellään seuraavasti:

$$(1) \quad RSV = b_{16} + i_0 + \lambda \cdot j,$$

missä

b_{16} = kohdassa 2 määritelty täydennyskerroin

i_0 = TyEL:n 179 §:n 4 momentissa tarkoitettujen perusteiden mukainen rahastokorko

λ = TyEL:n 168 §:n mukainen osaketuottosidonnaisuuden aste

j = kohdassa 3 määritelty osaketuottokerroin.

2 Täydennyskerroin b_{16}

TyEL 171 §:n 1 momentin mukainen täydennyskerroin lasketaan TyEL 166 §:ssä tarkoitetuissa laskuperusteissa kuvatun mukaisesti. Täydennyskertoimen b_{16} arvo lasketaan aina seuraavalle kuukaudelle edellisen kuukauden lopun vakavaraisuustiedoista. Tarkempi aikataulu on kuvattu kohdassa 7.

Täydennyskertoimen arvo lasketaan neljän desimaalin tarkkuudella seuraavan kaavan mukaisesti.

$$(2) \quad b_{16} = \begin{cases} (1 - \lambda) \cdot 0,36 \cdot p - 0,057, & \text{jos } p < 0,198 \\ 0, & \text{jos } 0,198 \leq p < 0,218 \\ (1 - \lambda) \cdot 0,15 \cdot p - 0,026, & \text{jos } p \geq 0,218 \end{cases}$$

missä p on kohdassa 2.1 määritelty eläkelaitosten keskimääräinen täydennysperuste.

2.1 Keskimääräinen täydennysperuste p

Täydennyskerroimen laskennassa käytettävä keskimääräinen täydennysperuste p on eläkelaitoskohtaisilla painokertoimilla 1w_i kerrottujen eläkelaitoskohtaisten täydennysperusteiden p_i summa:

$$(3) \quad p = \sum_i ({}^1w_i \cdot p_i),$$

missä

1w_i = määritelty tarkemmin kohdassa 2.4

p_i = määritelty tarkemmin kohdassa 2.2.

2.2 Eläkelaitoskohtainen täydennysperuste p_i

Eläkelaitoskohtainen täydennysperuste

$$(4) \quad p_i = \max\left(\frac{A_i}{V_i}; 0,10\right),$$

missä

A_i = TyEL 166 §:n mukaisissa laskuperusteissa määritelty vakavaraisuuspääoma A_i , mutta eläkesätiöiden ja -kassojen osalta tässä ei oteta huomioon mahdollista osakkaan lisämaksuvelvollisuuteen perustuvaa osaa,

V_i = TyEL 166 §:n mukaisissa laskuperusteissa määritelty vastuovelka V_v .

Täydennysperuste rajoitetaan minimissään 10 prosenttiin, jottei yksittäinen eläkelaitos poikkeavan pienellä täydennysperusteella vaikuta täydennyskerroimen arvoon.

Vastuuelka keskellä vuotta lasketaan interpoloimalla ennustettu loppuvuoden vastuuelka keskelle vuotta ja lisäämällä tähän osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun osuus keskellä vuotta.

2.3 Vakavaraisuuspääoman ja vastuuelan väliarvot sekä oikaisu

Täydennyskerroin lasketaan eläkelaitosten toimittamista tiedoista osaketuotokertoimen kanssa samaan aikaan tammikuun laskentaa lukuun ottamatta. Jokainen eläkelaitos i laskee tällöin täydennyskerrointa varten vakavaraisuuspääoman A_i ja vakavaraisuusvastuuelan V_i väliarvot A'_i ja V'_i käyttäen niissä ETK:n ilmoittamaa osaketuotokertoimen arviotietoa OT'_{kk} .

ETK laskee ensin osaketuottokertoimen OT_{kk} arvon ja sen jälkeen eläkelaitokselle i oikaisuusureen

$$(5) \quad DV'_i = \lambda \cdot V'_i \cdot \left(\frac{(1 + OT_{kk})^{1/12}}{(1 + OT'_{kk})^{1/12}} - 1 \right)$$

sekä täydennyskertoimen laskennassa tarvittavat suureet

$$(6) \quad A_i = A'_i - DV'_i$$

$$(7) \quad V_i = V'_i - DV'_i.$$

2.4 Eläkelaitoskohtainen painokerroin 1w_i

Eläkelaitoksen i paino 1w_i määräytyy eläkelaitoksen täydennysperusteen laskennassa käytettävän vastuuvelan V_i suhteena kaikkien eläkelaitosten täydennysperusteen laskennassa käytettävään vastuuvelkaan.

Yksittäisen eläkelaitoksen painoa rajataan, jottei suurilla eläkelaitoksilla ole liian merkittävä vaikutus täydennyskertoimen arvoon. Eläkelaitoksen i paino

$$(8) \quad {}^1w_i = \frac{\min\left(0,15; \frac{V_i}{\sum V_i}\right)}{\sum_i \min\left(0,15; \frac{V_i}{\sum V_i}\right)}$$

2.5 Täydennyskertoimen virheellisen laskennan korjaaminen

Jos vahvistettu täydennyskerroin on laskettu virheellisistä tiedoista tai sen laskenta on ollut muutoin virheellinen, huomioidaan havaittu virhe seuraavassa täydennyskertoimen vertailuarvon laskennassa. Eläkelaitoksen on ilmoitettava korjaustarpeesta ETK:lle, mikäli virheen vaikutus eläkelaitoksen täydennysperusteeseen p_i on suurempi kuin 0,1 prosenttiyksikköä.

ETK laskee virheellisesti menneiden kuukausien kk^* täydennyskertoimen vertailuarvot uudelleen ja huomioi ne seuraavaksi laskettavassa kuukauden vertailuarvossa kaavalla

$$(9) \quad \begin{aligned} & b_{16} \\ & = (1 + i_0 + b_{16_{kk}} \text{ ilman korjauksia}) \prod_{kk^*} \frac{1 + i_0 + b_{16_{kk^*}}(\text{korjattu})}{1 + i_0 + b_{16_{kk^*}}(\text{korjaamaton})} \\ & - 1 - i_0, \end{aligned}$$

missä

SU/Vakuutusmatemaattinen yksikkö

8.2.2023

b_{16kk} ilman korjauksia	=	kuukauden kk mukainen täydennyskertoimen vertailuarvo ilman korjauksia
b_{16kk^*} (korjaamaton)	=	kuukauden kk^* mukainen vahvistettu täydennyskertoimen arvo
b_{16kk^*} (korjattu)	=	kuukauden kk^* mukainen uudelleen laskettu täydennyskertoimen vertailuarvo.

3 Osaketuottokerroin j

TyEL 168 §:n 3 momentin mukainen osaketuottokerroin lasketaan TyEL 166 §:ssä tarkoitetuissa laskuperusteissa kuvatun mukaisesti. Osaketuottokerroin j lasketaan lain eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta 11 §:n mukaisille kehittyneissä valtioissa säännellyllä markkinnalla kaupankäynnin kohteina oleville osakesijoituksille.

Suorien osakesijoitusten lisäksi laskennassa on mukana rahastojen kautta tehdyt käteisosakesijoitukset. Hedge-rahastoja ja osakesijoituksiin liittyviä johdannaisia ei huomioida. Jos osakerahastossa on sekä kehittyneiden että kehittyvien markkinoiden osakkeita, huomioidaan se laskennassa eläkelaitoksen valinnasta riippuen.

1. Osakerahasto otetaan kokonaisuudessaan huomioon, jos kyseisen vuoden alussa yli puolet rahaston sijoituksista kohdistui kehittyneille markkinoille. Muuten rahastoa ei huomioida laskennassa ollenkaan.
2. Osakerahasto otetaan huomioon sen kehittyneiden markkinoiden osuudella. Esimerkiksi, jos rahaston tuotto on 3 % ja kehittyneiden markkinoiden osuus on siinä 40 %, otetaan laskennassa sen tuotoksi 3 % ja määräksi 40 % rahaston kokonaismäärästä.

Eläkelaitoksen tulee käyttää kaikkien osakerahastojen käsittelyssä johdonmukaisesti samaa valintaa laskentahetkestä riippumatta.

Osaketuottokerroin lasketaan kaavalla

$$(10) \quad j = \prod_{kk=1}^{12} (1 + OT_{kk})^{\frac{1}{12}} - 1,$$

missä OT_{kk} on kuukauden kk mukainen vuositasoinen eläkelaitosten keskimääräinen osaketuottokerroin.

OT_{kk} lasketaan niiden eläkelaitosten tiedoista, jotka ovat olleet toiminnassa koko kk kuukauden ajan, kaavalla

SU/Vakuutusmatemaattinen yksikkö

8.2.2023

$$(11) \quad OT_{kk} = \left(\sum_i {}^2W_i^{kk} \cdot (1 + {}^iOT_{kk})^{12} - 1 \right) - 0,01,$$

missä

${}^iOT_{kk}$ = kohdassa 3.1 määritelty eläkelaitoskohtainen kuukauden osaketuotto

${}^2W_i^{kk}$ = kohdassa 3.2 määritelty eläkelaitoskohtainen painokerroin.

Vuoden v osaketuottokerroin j vahvistetaan vuoden $v+1$ alkupuolella, kun kaikkien kuukausien tiedot on saatavilla. Kerroin lasketaan neljän desimaalin tarkkuudella. Kunkin kuukauden osaketuotto OT_{kk} lasketaan ja tiedotetaan kohdassa 7 ilmoitetun aikataulun mukaisesti.

3.1 Eläkelaitoskohtainen osaketuotto ${}^iOT_{kk}$

Eläkelaitoksen i kuukauden alku- ja loppupäivän välinen osaketuotto on ${}^iOT_{kk}$ ja se lasketaan kaavalla

$$(12) \quad {}^iOT_{kk} = \frac{1 + {}^iYTD_{kk}}{1 + {}^iYTD_{kk-1}} - 1,$$

missä ${}^iYTD_{kk}$ on eläkelaitoksen i keskimääräinen osaketuotto vuoden alusta kuukauden kk loppuun (year to date). Osaketuotto lasketaan Fivan ohjeistamalla mukautetulla Dietz-kaavalla. Laitokset ilmoittavat ETK:lle suureen ${}^iOT_{kk}$ arvon neljän desimaalin tarkkuudella.

Esimerkki

$${}^iYTD_1 = 0,0200 \text{ eli } 2,00 \% \Rightarrow {}^iOT_1 = 1 + 0,0200 - 1 = 0,0200 = 2,00 \%$$

$${}^iYTD_2 = 0,0500 \text{ eli } 5,00 \% \Rightarrow {}^iOT_2 = \frac{1 + 0,0500}{1 + 0,0200} - 1 = 0,0294 = 2,94 \%$$

$${}^iYTD_3 = 0,0400 \text{ eli } 4,00 \% \Rightarrow {}^iOT_3 = \frac{1 + 0,0400}{1 + 0,0500} - 1 = -0,0095 = -0,95 \%$$

ETK:n Tiedot kustannustenjakoon -sovelluksen lomakkeelle ${}^iOT_{kk}$ syötetään prosentteina eli luvut 2, 2.94 ja -0.95.

3.2 Eläkelaitoskohtainen painokerroin ${}^2w_i^{kk}$

Eläkelaitoksen paino ${}^2w_i^{kk}$ kullekin kuukaudelle kk määräytyy eläkelaitoksen i keskimääräisen sijoitetun osakemäärän (sitoutunut pääoma) OA_i^{kk} suhteena kaikkien eläkelaitosten keskimääräiseen sijoitettuun osakemäärään.

Eläkelaitokset ilmoittavat ETK:lle keskimääräisen sijoitetun osakemäärän OA_i^{kk} kuukauden kk alku- ja loppupäivän välisenä aikana.

Yksittäisen eläkelaitoksen painoa rajataan, jottei suurilla eläkelaitoksilla ole liian merkittävä vaikutus arvoon. Eläkelaitoksen i paino

$$(13) \quad {}^2w_i^{kk} = \frac{\min\left(0,15; \frac{OA_i^{kk}}{\sum OA_i^{kk}}\right)}{\sum_i \min\left(0,15; \frac{OA_i^{kk}}{\sum OA_i^{kk}}\right)}$$

3.3 Osaketuottokerroimen virheellisen laskennan korjaaminen

Jos osaketuottokerroin on laskettu virheellisistä tiedoista tai sen laskenta on ollut muutoin virheellinen ja virhe havaitaan kertoimen arvon julkistamisen jälkeen, huomioidaan havaittu virhe seuraavassa osaketuottokerroimen laskennassa.

Lähtökohtaisesti ETK laskee virheellisesti menneiden kuukausien kk^* osaketuottokerroimet uudelleen ja huomioi ne seuraavaksi laskettavassa kuukauden kk kertoimessa kaavalla

$$(14) \quad OT_{kk} = \left(1 + OT_{kk}^{\text{ilman korjauksia}}\right) \prod_{kk^*} \frac{1 + OT_{kk^*}(\text{korjattu})}{1 + OT_{kk^*}(\text{korjaamaton})} - 1,$$

missä

$$\begin{aligned} OT_{kk}^{\text{ilman korjauksia}} &= \text{kuukauden } kk \text{ mukainen osaketuottokerroin ilman aiempien kuukausien korjauksia} \\ OT_{kk^*}(\text{korjaamaton}) &= \text{kuukauden } kk^* \text{ mukainen julkistettu osaketuottokerroimen arvo} \\ OT_{kk^*}(\text{korjattu}) &= \text{kuukauden } kk^* \text{ mukainen uudelleen laskettu osaketuottokerroimen arvo.} \end{aligned}$$

Pienissä, muihin kuukausiin kuin joulukuuhun kohdistuneissa sijoitusten hinnoitteluvirheissä korjausta ei tehdä edellä olevan mukaisesti. Tällöin väärin tuottonsa ilmoittanut eläkelaitos ilmoittaa seuraavan kuukauden

SU/Vakuutusmatemaattinen yksikkö

8.2.2023

osaketuoton laskettuna siten, että osaketuoton jakajassa on edellisellä kuukaudella väärin laskettu vuoden alun ja kuukauden lopun välinen osaketuotto.

4 Perustekorko b_1

TyEL 166 §:ssä tarkoitetuissa laskuperusteissa määritelty perustekorko b_1 lasketaan aina seuraavalle vuosipuoliskolle kahden kuukauden takaisista vakavaraisuustiedoista. Tarkempi aikataulu on kuvattu kohdassa 7. Perustekorko lasketaan neljännesprosenttiyksikön tarkkuudella seuraavalla kaavalla.

$$(15) \quad b_1 = \max(0,18 \cdot p; i_0),$$

missä p on kohdan 2.1 mukainen.

Jos vahvistettu perustekorko on laskettu virheellisistä tiedoista tai sen laskenta on ollut muutoin virheellinen, huomioidaan havaittu virhe seuraavassa perustekoron vertailuarvon laskennassa.

ETK laskee virheellisesti menneiden puolivuotisten T_x perustekorkojen vertailuarvot uudelleen ja huomioi ne seuraavaksi laskettavassa puolivuoden T_n vertailuarvossa kaavalla

$$(16) \quad b_1 = (1 + i_0 + b_{1,T_n}') \prod_{T_x} \frac{1 + i_0 + b_{1,T_x}(\text{korjattu})}{1 + i_0 + b_{1,T_x}(\text{korjaamaton})} - 1,$$

missä

b_{1,T_n}'	= puolivuoden T_n mukainen perustekoron vertailuarvo ilman korjauksia
$b_{1,T_x}(\text{korjaamaton})$	= puolivuoden T_x mukainen vahvistettu perustekoron arvo
$b_{1,T_x}(\text{korjattu})$	= puolivuoden T_x mukainen uudelleen laskettu perustekoron vertailuarvo.

5 Vakuutusmaksukorko b_{17}

TyEL 166 §:ssä tarkoitetuissa laskuperusteissa määrätty vakuutusmaksujen ja kustannustenjaon erien korkoutuksessa käytetään vakuutusmaksukorkoa. Vakuutusmaksukorko perustuu Garantiassa noteerattuun TyEL:n 12 kuukauden viitekorkoon. Vakuutusmaksukorko on kuitenkin aina vähintään 2 prosenttia. Korko määritellään kahdesti vuodessa päivien 1.11. ja 2.5. tilanteista ja arvo tulee voimaan vastaavasti 1.1. ja 1.7.

6 Siirtyvän vakavaraisuuspääoman osuus

TyEL-eläkelaitosten välisessä työnantajakohtaisessa vakuutuskannan luovuttamisessa siirtyvän vakavaraisuuspääoman osuus määräytyy Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 29 e § 2 momentin nojalla. Osuus kohdassa 2.2 määritellystä vastuuvälästä lasketaan samoin kuin kohdassa 2.1 määritetty täydennysperuste p kuitenkin niin, että painotetun summan laskennassa ovat mukana vain TyEL-eläkelaitokset. Osuus lasketaan aina seuraavalle vuosineljännekselle kahden kuukauden takaisista vakavaraisuustiedoista. Tarkempi aikataulu on kuvattu kohdassa 7. Siirtyvän vakavaraisuuspääoman osuus

$$(17) \quad p^{TyEL} = \sum_{TyEL} ({}^3w_i \cdot p_i),$$

missä eläkelaitoksen i paino määritellään samoin kuin kohdassa 2.4:

$$(18) \quad {}^3w_i = \frac{\min\left(0,15; \frac{V_i}{\sum_{TyEL} V_i}\right)}{\sum_{TyEL} \min\left(0,15; \frac{V_i}{\sum_{TyEL} V_i}\right)}.$$

7 Tietojen toimittamisen ja kertoimien laskennan aikataulu

Eläkelaitokset toimittavat Eläketurvakeskukselle tiedot osaketuotosta ja vakavaraisuudesta tammikuun laskentaa lukuun ottamatta aina viimeistään seuraavan kuukauden 20. päivänä. Jos kyseessä ei ole arkipäivä, niin tiedot ilmoitetaan viimeistään seuraavana arkipäivänä. Eläketurvakeskuksella on tietojen saapumisesta kolme arkipäivää aikaa laskea tarvittavat kertoimet ja suuret.

Tammikuussa eläkelaitokset toimittavat joulukuun osaketuottotiedot viimeistään 17. päivänä ja Eläketurvakeskus laskee edellisen vuoden lopullisen osaketuottokertoimen arvon kahden arkipäivän kuluessa. Tämän jälkeen eläkelaitokset ilmoittavat vuoden vaihteen vakavaraisuustiedot kahden arkipäivän kuluessa ja niistä Eläketurvakeskus laskee helmikuun täydennyskertoimen arvon kahden arkipäivän kuluessa.

Mikäli osa eläkelaitoksista ei ole ilmoittanut tietoja aikataulun mukaisesti tai tiedot ovat puutteellisia ja näiden paino on laskennassa arviolta yli prosentin, ETK muistuttaa tietotoimituksesta ja jää odottamaan tietoja. Muussa tapauksessa ETK laskee kertoimien arvot käytössä olevien tietojen perusteella eikä puuttuvia tietoja korjata myöhemmin.

Osaketuottokerroin tulee voimaan takautuvasti, täydennyskerroin laskenta-kuukautta seuraavan kuukauden alusta ja perustekorko sekä siirtyvä

SU/Vakuutusmatemaattinen yksikkö

8.2.2023

vakavaraisuuspääoma kuukautta myöhemmin alla olevan taulukon mukaisesti. Vakuutusmaksukoron arvo päivitetään Työeläkelakipalvelun aikasarjaan mahdollisimman pian touko- ja marraskuun alun jälkeen.

Taulukko 1. Kertoimien laskennan ja voimaantulon aikataulu.

Tiedot kuukauden lopussa	Laskenta-kuukausi (tietojen toimittaminen ja muistio)	OT voimaan (takautuvasti)	TK voimaan	Perustekorko voimaan	Vakuutusmaksukorko voimaan (2.5. ja 1.11. tiedot)	Siirtyvän VPO:n määrä voimaan
joulu	tammi	31.12.	1.2.	-	-	-
tammi	helmi	31.1.	1.3.	-	-	1.4.
helmi	maalis	28.2.	1.4.	-	-	-
maalis	huhti	31.3.	1.5.	-	-	-
huhti	touko	30.4.	1.6.	1.7.	1.7.	1.7.
touko	kesä	31.5.	1.7.	-	-	-
kesä	heinä	30.6.	1.8.	-	-	-
heinä	elo	31.7.	1.9.	-	-	1.10.
elo	syys	31.8.	1.10.	-	-	-
syys	loka	30.9.	1.11.	-	-	-
loka	marras	31.10.	1.12.	1.1.	1.1.	1.1.
marras	joulu	30.11.	1.1.	-	-	-